

האוניברסיטה העברית בירושלים
התכנית לידיש

אביב 2013

פרופ' דוד רוסקיס

112-18872 שלום עליכם: הקומדיה של ההתפוררות

2 נ"ז, שו"ת, סמסטר ב, ימי ד, בין 10:30 - 12:00, חדר 2706 רוח
שעות קבלה: בתיאום מראש, חדר 6302 רוח, טלפון: 5883617-02

David.Roskies@mail.huji.ac.il

תיאור הקורס: הקולות המדברים בסיפוריו של שלום-עליכם מדווחים על עולם הנקרע מבית ומבחוץ. במהלך הקורס נדון בקו-התפר המפריד בין חוסר-האונים של המספר הקרבן לבין סיפורו המרתק, המפתה, המשעשע; בין נשים אכולות זעם וגברים מרחפים באוויר; בין יהודים ובין נוצרים; בין קודש לחול.

לא נדרשת ידיעת יידיש. **דרישות .**

הקורס

השתתפות פעילה בקורס – עמידה

בקריאה

עבודה קצרה, בהיקף של 3-5 עמ'. יש למסור את העבודה המודפסת

ב-12 למאי בדוא"ל. עבודה זו תחשב ל-25% של הציון הסופי

המטלה הסופית בקורס היא בחינה סופית. השאלות יימסרו לכם בשיעור האחרון.

כל המקורות הראשוניים מופיעים בשני הספרים הבאים:

[א] שלום עליכם, **מבחר סיפורים**, סדרת "עם הספר", 2008.

[ב] **טביה החולב (השלם)**, תרגום: דן מירון (י"ס: כתר 2009).

אלו **ספרי חובה**. עותקים שלהם מצויים בספריית האוניברסיטה, אך מומלץ לרכוש אותם ב"אקדמון".

כל המקורות המשניים יופיעו באתר הקורס.

שלום-עליכם בראשית דרכו ובסופה	27.2.13
מענה לשון של אם חורגת (1916) – בני מר, דווקא גל' 6 (2009): 28-	31
ציון על מצבת קברי (1908) – ברקוביץ' [א]	
דוד רוסקיס – מבוא לשלום עליכם, מבחר סיפורים	
דן מירון, "שלום עליכם: מסיכה ונוכחות", שלום עליכם: מסות משולבות (מסדה, 1970), עמ' 15-53.	
ילדות	6.3.13
האולר (1886) – אהרוני [א]	
הדגל (1900) – אהרוני [א]	
חנא שמרוק, "שלום-עליכם וראשיתה של ספרות הילדים המודרנית בידיש", עיירות וכרכים: פרקים ביצירתו של שלום-עליכם (י"ם, 2000), עמ' 169-183.	
13.3.13 חגים וזמנים	
מעבר בוג (1903) – ברקוביץ' [א]	
האורח (1906) – אהרוני [א]	
אין חדש (1907) – מר [א]	
שני מתים (1909) – מר [א]	
פסח בקל וחומר (1912) – מר [א]	
עיירות	20.3.13
עירם של האנשים הקטנים (1901) – מר [א]	
דרייפוס בכתריאלבקה (1902) – מר [א]	
הבדיקה (1902) – ברקוביץ' [א]	
נשרפיה של כתריאלבקה (1910) – מר [א]	
אברהם נוברשטרן, "עיר קטנה ואנשים בה הרבה", שלום עליכם, עירם של האנשים הקטנים (ידיעות אחרונות, 2005), עמ' 78-265.	
פסח	5.4.13 – 21.3.13
מונולוגים: נשים וגברים	10.4.13
הסיר (1901) – הרשב [א]	

גימנסיה (1902) - מירון [א]

דן מירון, "הצד האפל בצחוקו של שלום עליכם", הצד האפל בצחוקו של שלום עליכם: מסות על חשיבותה של הרצינות ביחס ליידיש ולספרותה (עם עובד, 2004), עמ' 25-40.

חיי נישואין 17.4.13

מנחם-מנדל: למהדורה השניה (1910) - מירון [א]
לונדון (1892) - אהרוני [א]

אברהם נוברשטרן, 'מנחם מנדל לשלום עליכם: בין תולדות הטקסט למבנה היצירה', תרביץ 54 (1984), עמ' 105-116.

טביה 24.4.13

קטנתי (1895) - מירון [ב]
הזכייה הגדולה (1895) - מירון [ב]

דן מירון, "מדוע נוסף להאזין לטביה?", מפה לאוזן: שיחות ומחשבות על אמנות המוולוג של שלום עליכם, רמת-גן: אפיק, 2012, עמ' 33-76.

דור המורדים 1.5.13

הודל (1904) - מירון [ב]
חוה (1906) - מירון [ב]

בנימין הרשב, "טביה החלבן לשלום עליכם", התרבות האחרת: יידיש והשיח היהודי (י-ם 2006), עמ' 122-126.

יום הסטודנט 8.5.13

12.5.13 עבודה בכתב (בהיקף של 3-5 עמ'): "השוואה בין גיבוריו הראשיים של שלום עליכם: מנחם-מנדל וטביה החולב (לפי הנחיות שיינתנו מראש)

שבועות 15.5.13

שפרינצה (1907) - מירון [ב]
טביה נוסע לארץ-ישראל (1909) - מירון [ב]
לך-לך (1914) - מירון [ב]

ז'אנט האדה, "בעל כרחך אתה חי,--טביה ובנותיו, הספרות 35-36
(1986): 195-200.

רכבות ורמאים 29.5.13

אל הקורא (1911) – אהרוני [א]
מחלקה שלישית (1902) – אהרוני [א]
איש מבואנוס איירס (1909) – מירון [א]

דן מירון, "מסע באיזור הדמדומים: על סיפורי רכבת
לשלוש-עליכם", הרופא המדומה: עיונים בסיפורת היהודית הקלאסית
(הקיבוץ המאוחד, 1995), עמ' 120-131.

סיפורי רכבת 5.6.13

הבטלן (1909) – אהרוני [א]
הנס של הושענא-רבה (1909) – מירון [א]
תחנת ברנוביץ' (1909) – מירון [א]

דן מירון, "מסע באיזור הדמדומים: על סיפורי רכבת
לשלוש-עליכם", הרופא המדומה: עיונים בסיפורת היהודית הקלאסית
(הקיבוץ המאוחד, 1995), עמ' 148-160.

טוב לי—אני יתום! 12.6.13

מוטל בן פייסי החזן (1907) – ייבין [א]

חנא שמרוק, "סיפורי מוטל בן החזן: הסיטואציה האפית ותולדותיו
של הספר", עיירות וכרכים: פרקים ביצירתו של שלום-עליכם (י"ם,
2000), עמ' 64-79.

כל העולם בכובע אחד 19.6.13

בשל כובע (1913) – אהרוני [א]

דוד רוסקיס, "בעטיו של כובע (עיון פוליפוני ביצירתו של
שלום-עליכם)" חוליות 7 (2002): 91-107.

<http://aleph.haifa.ac.il/www/public/fulltext/chuliot/2004/000364501.pdf>

מקורות נוספים

חנא שמרוק, שלום עליכם: מדריך לחייו וליצירתו (ת"א: הקיבוץ המאוחד, 1980).

